

Незважаючи на те, що саме в цей час в Ізраїлі відбувалися військові сутички, учасники семінару з України, Молдови та Білорусі зібралися на святій землі, щоб з'ясувати та вирішити для себе ряд нагальних питань.

Слід відмітити методично грамотно побудований план проведення семінару, належну підготовку викладачів, змістовні та пізнавальні екскурсії в самому музеї та історичними місцями Ізраїлю. Більшість учасників семінару були частково знайомі, адже вони зустрічалися на попередніх семінарах, конференціях, спілкувалися через мережу Інтернет.

Перші дні семінару вразили мене плідною співпрацею та своєю толерантністю, зацікавленістю обраних тем та питань, що виносилися на обговорення. Проведення практикумів дало можливість глибше пізнати проблему Голокосту, зрозуміти її масштаби, роль єврейського населення у прагненні до побудови своєї держави.

Знайомство з експозиціями Меморіалу «Яд Вашем» дали наочне відображення того жахіття, що відбувалося і що було спрямоване на винищення єврейського населення. Назавжди в пам'яті залишаться відвідування історичної експозиції музею, Дитячого меморіалу, Алея праведників народів світу. Але найбільш емоційним був виступ свідка тих подій – Мані Бігунової, яка змогла донести весь трагізм долі єврейської дівчинки часів війни.

Ноа Сігал – людина, яка опікувалася нашою групою, вона намагалася зробити наше перебування в місті Єрусалим якомога корисливішим. За мінімальний час вона змогла організувати максимум корисної для нас інформації. Підбір підручників, що стануть у нагоді для подальшої педагогічної роботи здійснено кваліфіковано і виважено. Роза Златопольська – людина, яка демонструвала всі свої знання під час екскурсій, наповнила їх історичними фактами, доповнила традиціями і зробила все щоб країна, яку ми відвідали на завжди залишилася у нашій пам'яті.

Хочу подякувати всім хто був причетний до організації даної поїздки, своїм колегам – учасникам семінару за цікаво проведений час. Сподіваюся, що і в подальшому наша співпраця з вами буде корисною та плідною.

*Тетяна Завалко,
вчитель історії, м. Черкаси*

* * *

... Актуальность обсуждаемых проблем, продуманность форм и методов включения каждого участника в активную работу, исторический и морально-этический подход к преподаванию темы Холокост, подготовка содержательного раздаточного материала, насыщенная программа экскурсий позволили на профессиональном уровне расширить свой кругозор в изучении и преподавании темы Шоа.

Немало важным фактом является то, что сегодня, как никогда педагоги общеобразовательных учреждений нуждаются не только в разъяснении тех или иных позиций в изучении Катастрофы, но и в обмене мнениями, опытом, в активном обсуждении проблемных вопросов с коллегами из Украины, Молдовы и Белоруссии.

Именно такое построение научно-практических семинаров мотивируют ее участников на совершенствование профессионального мастерства в преподавании таких тем, как «Толерантность», «Геноцид», «Антисемитизм», «Равенство в правах» и др., а следовательно, и на улучшение качества учебно-воспитательного процесса.

*Олег Урсан, преподаватель
истории и гражданского воспитания
теоретического лицея «Олимп» (Кишинев, Республика Молдова)*

* * *

...Навчальна програма вивчення Голокосту Меморіалу «Яд Вашем» передбачає знайомство із сайтом «Яд Вашем». Ми мали змогу практично долучитися до безцінних надбань спеціалістів Меморіалу: свідчень, листів, щоденників, інших документів часів Другої світової війни. Меморіал «Яд Вашем» ставить своїм завданням увіковічити ім'я кожного єврея, знищеного нацистами та їх пособниками...

Фотографія – це історичний документ. Ми в цьому ще раз переконалися, коли ознайомилися з навчальним посібником «Альбом Аушвіц». Як розказати учням про найжахливішу фабрику смерті Аушвіц, що створили нацисти на теренах Польщі? Як познайомити їх з долею євреїв, депортованих в табір смерті? Як дати уявлення про насильницьку дегуманізацію в процесі перетворення людської істоти в ув'язненого? Як відновити людську гідність, якої нацисти прагнули позбавити приречених на смерть євреїв? «Альбом Аушвіц» є незвичним «сімейним альбомом», цінним, як історичний та людський документ. Він поєднує аналіз фотографій, документів та спогадів. З педагогічної точки зору, використання якомога більшої кількості матеріалів дуже важливо для того, щоб розповідь про депортації в період Катастрофи була найбільш повною.

*Тетяна Москаленко
вчитель-методист,
заступник директора з навчально-виховної роботи Богуславецького НВК
ім. М. Максимовича*

* * *

...Мені дуже сподобалось, що програма семінару не була обмежена лише вивченням історії Катастрофи. Лекції, що знайомили з історією євреїв (д-ра З. Дашевський, І. Лурія, А. Шнеєр) дали не тільки пізнавальну користь, але і підвели до часткового розуміння поведінки значної частини єврейства в роки Другої світової війни.

*Сікарьова Оксана,
вчитель історії, м. Павлоград*